

PISANIA BISERICII MĂNĂSTIRII RĂZVAN DIN BUCUREȘTI

Aristide Ștefănescu

Așezată, în vatra veche a orașului București, la numai câteva sute de metri de piatra kilometrului „0” al acestei țări, Biserica Răzvan este unul din monumentele ce scapă observației orașenilor. Pe de-o parte, aceștia își focalizează interesul pentru marea ctitorie a lui Constantin Vodă Brâncoveanu și fără să mai stăruie, pierd din vedere lăcașul de proporții mai mici, situat pe străduța apropiată, cu același nume: Biserica Răzvan.

Istoria sa, deși a stăruit în preocupările specialiștilor, a fost până de curând, îngemănată cu mulțime de legende. Penuria izvoarelor scrise a permis ipoteze diverse referitoare la începuturile mănăstirii și chiar asupra evoluției sale în timp. Încă de prin 1875 se afirma că Biserica Răzvan, ar fi avut o vechime de 278 ani ¹. În ceea ce privește ctitorul, numele său a fost încă din secolul trecut asociat domnitorului Moldovei Ștefan Răzvan Voievod ² (1595 aprilie 24 – august). Absența unei pisanii, obișnuite monumentelor de acest gen, era pusă atunci, pe seama marelui incendiu de la 23 martie 1847 ³. Multă vreme informația a fost preluată simplist și interpretarea din 1875 se regăsește și în alte lucrări de la sfârșitul secolului al XIX-lea. În 1907, preotul Marin Dumitrescu ⁴ atrăgea atenția asupra faptului că Răzvan, ipoteticul ctitor al bisericii, ar fi putut fi numele unui căpitan, Răzvan, înscris și în pomelnicul vechi al bisericii. Pornind probabil, de la o analiză stilistică, cu același prilej se aprecia că lăcașul ar fi fost construit „în timpul lui Constantin Brâncoveanu” ⁵. La 1898, Marele Dicționar Geografic al României, atribuia construcția bisericii de zid de la Răzvan, domnitorului „Constantin Brâncoveanu și doamnei Maria” ⁶, ctitori aici în 1706“.

Mult mai târziu, în 1935, istoricul George D. Florescu ⁷, respingea ideea construirii bisericii de către Ștefan Răzvan Vodă al Moldovei. Cu același prilej se atrăgea atenția, că un căpitan Răzvan, era menționat, în documente în secolul al XVII-lea. Acesta părea, cel mai probabil, ctitorul inițial al unei biserici pe acest loc, ipoteză susținută și de alți cercetători.

În presa bucureșteană, publicistul D. Caselli, făcea în aceeași vreme o apropiere între boierii din familia Cojescu, rudele Văcăreștilor ⁸ și această biserică. Și totuși, încă multă vreme, lăcașul a continuat să fie atribuit căpitanului din vremea lui Matei Basarab ⁹.

¹ *Calendaru Anticu*, 1875, București, p. 84–85.

² *Ibidem*.

³ Florian Georgescu, *Marele foc din martie 1847*, în, București VII, Mat. Ist. și Muz., 1969, p. 57–58.

⁴ Preotul Marin Dumitrescu, *Istoricul a 40 de biserici din România*, III, 1907, p. 60.

⁵ *Ibidem*.

⁶ Marele Dicționar Geografic al României, Buc., 1898, p. 723.

⁷ George D. Florescu, *Din vechiul București*, Buc., 1935, p. 41.

⁸ D. Caselli, *Precizări istorice cu privire la Biserica Răzvan din București*, în Universul, an 52, nr. 228, din 20 august 1935; *Ibidem*, *De cine a fost întemeiată Biserica Răzvan*, în Gazeta Municipală, an IV, 1935, nr. 189, din 9 septembrie 1935; și nr. 190 din 15 septembrie 1935.

⁹ N. Iorga, *Istoria Bucureștilor*, Buc., 1939, p. 57; N. Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al monumentelor feudale din București*, ed. Acad. 1960, p. 264; *Istoria orașului București*, Buc., 1965, p. 122.

Primele cercetări arheologice, efectuate în imediata apropiere a zidurilor bisericii, surprinzând vestigii din secolele XV–XVI¹⁰, a îngăduit ipoteza unei construcții inițiale, din secolele XV–XVI, o biserică de mahala, din lemn.

Prezența mormintelor boierilor Cojești¹¹, în pronaosul actualei biserici a fost coroborată cu construcția de zid. Se considera că la întregirea zestrei bisericii ar fi contribuit și aga Ianache Văcărescu, soțul Stancăi, sora lui Bărcă Cojescu, care a dăruit clopotul ce poartă o inscripție în acest sens¹².

Chiar și după construirea din piatră, biserica a continuat o existență modestă, fiind destul de rar consemnată în documentele scrise, în ciuda înzestrării ei. La începutul secolului XIX, mănăstirea Răzvan era amintită printre lăcașurile monastice de clasa a doua¹³. Pe la 1806, mănăstirea era menționată fără han¹⁴, iar în anii următori cu toată zestrea remarcabilă, în stare proastă, probabil, făcea parte din grupul mănăstirilor din categoria a patra.

Asupra bisericii și clădirilor adiacente, în veacul al XIX-lea s-au abătut mai multe calamități. Dintre acestea, marele incendiu al Bucureștilor, pornit din vecinătatea Bisericii Sf. Dumitru – Poștă, a mistuit case și biserici, până în Calea Călărașilor, în zona Bisericii Sf. Ștefan. Atunci au fost arse 12 din bisericile centrului orașului¹⁵, puternic afectate fiind bisericile de la Sf. Anton și chiar ctitoria Brâncovenească de la Sf. Gheorghe Nou¹⁶. S-ar părea că printr-un noroc, mănăstirea Răzvan a fost mai puțin atinsă de pârjol. Gârbovită de ani, la mijlocul secolului al XIX-lea mănăstirea necesită lucrări ample, enoriașii înaintând mai multe petiții în care sunt menționate toate operațiile trebuitoare¹⁷: refacerea tencuielilor interioare și legături metalice la fisuri, zugrăvirea cu ulei a interiorului, repararea tâmplii și poleirea ei, așezarea unei sfinte mese, din piatră, în altar, mobilier nou – strane – în partea rezervată bărbatilor, cele bune fiind mutate în partea rezervată femeilor, jețuri domnești și ierarhicești noi, zugrăvirea icoanelor împărătești, tetrapoduri noi, mai multe sfeșnice din alamă, lărgirea ferestrelor, odăjdii noi, lărgirea ușii celei mari, dulapuri pentru odăjdi și cărți, reparații la tencuiala exterioară, căptușirea clopotniței cu tablă, clopote noi, cele vechi fiind crăpate.

Din cauza administrației mănăstirilor închinat, reparațiile au întârziat. La 8 august 1857, Ministerul Cultelor îi cerea arhitectului Schlatter să studieze situația de la Răzvan. Cu acel prilej, Schlatter menționa că tencuiala fusese dată jos de pe pereții bisericii, „dregându-se ceva la fațada portalului“. Intervenția arhitectului a fost refuzată, până după 1860, la un interval destul de mare de la incendiul în seama căruia se puneau o serie de distrugeri.

După 1900, biserica a fost sufocată de clădirile ridicate pe Calea Moșilor până aproape de zidurile lăcașului. În 1909, arhitectul N. Ghika – Budești era însărcinat din

¹⁰ D. V. Rosetti, *Curtea Veche*, în *Bucureștii de odinioară*, Buc., 1959; Ibidem, *Săpăturile din punctul Biserica Răzvan*, în *Materiale*, V. p. 650–652.

¹¹ Panait I. Panait, Aristide Ștefănescu, *Cercetări privind Biserica Mănăstirii Răzvan din București*, în *Glasul Bisericii*, an XXIX, 1970, nr. 2, p. 85–96.

¹² Ibidem, p. 86.

¹³ Frații Tunusli, *Istoria Țerei Românești*, Trad. George Sion, Buc., 1863, p. 168.

¹⁴ V. A. Urechea, *Istoria românilor*, tom X A, Buc. 1900, p. 15–16.

¹⁵ Florian Georgescu, *op. cit.*, loc. cit.

¹⁶ D. V. Rosetti, Panait I. Panait, *Cercetări privind ctitoria brâncovenească Sf. Gheorghe-Nou din București*, în *București*, VI, Mat. Ist. și Muz., 1968, p. 97–117.

¹⁷ Panait I. Panait, Aristide Ștefănescu, *op. cit.*, p. 88–89.

partea Comisiei Monumentelor Istorice să cerceteze și să proiecteze reparațiile cuvenite. Inițiativa a fost reluată după șase decenii. Arhitectul însărcinat cu elaborarea ¹⁸ proiectului, a fost dublat de stăruitorul efort ¹⁹ al preotului ce slujea altarul de aici. Și după câțiva ani, s-a putut vorbi de o restaurare riguroasă, monumentul înscrind-se printre cele mai reușite ale centrului vechi al orașului. Din păcate casa parohială, și ea un valoros monument de arhitectură orășenească, a rămas și astăzi în aceeași stare.

Dezvelirea bazei de zid a turlei vechi a dus la înlocuirea turlei de lemn cu una din zidărie. Totodată s-a stabilit că biserica a fost îngropată în dărâmături, pe o înălțime de circa doi metri.

Restaurarea a impus efectuarea unei cercetări arheologice. Principalele obiective au fost, stabilirea cu cât mai mare precizie a momentului construcției și surprinderea unor eventuale mărturii ale existenței unui lăcaș anterior pe acest loc. S-a încercat totodată să se culeagă, cât mai multe dovezi ale legăturii dintre onomasticul Răzvan și biserica în studiu.

Nu toate obiectivele au fost atinse în aceeași măsură. Săpăturile au confirmat, existența, în veacul al XVI-lea, a unui lăcaș de cult în raza celui actual ale cărui înmormântări au fost surprinse în spațiul din jurul bisericii în funcțiune ²⁰. Anterior acestui, cel mai vechi lăcaș, în zonă, se aflau bordeiele și cuptoarele – furnale, ale meșteșugarilor fierari, ce locuiau pe aici, unde, mai târziu a fost consemnată ulița cu denumirea „Frânge hier“.

Existența, fără îndoială a unui lăcaș din veacul al XVI-lea, n-a putut fi completată cu descoperirea vreunor urme, din zid sau lemn ale ipoteticei biserici, pe care o atribuim căpitanului Răzvan. Dezvelirea unui mormânt de bărbat ²¹, cu o interesantă haină, restaurată, a readus în discuție identitatea ctitorului primordial, căpitanul Răzvan. Mormintele cu monede din secolul al XVI-lea, dezvelite în curtea din jurul bisericii în restrânsele secțiunii arheologice, dovedesc lunga funcționare a primei biserici din această mahala.

Cu prilejul săpăturilor arheologice, datarea bisericii de zid, a fost stabilită, la cumpăna veacurilor XVII–XVIII-lea, fără să se poată stabili cu precizie ctitorul, apreciat atunci, a fi în strânsă legătură cu familia Cojeștilor și Văcăreștilor.

Cercetarea a putut să stabilească cu mai multă precizie efectele focului cel mare de la 23 martie 1847, atunci când biserica și-a pierdut turla, completând cu pământ din curte și moloz extradadosul bolții de deasupra pronaosului. Cu prilejul reparațiilor după incendiu, biserica a fost tencuită cu mortar alb de var, care a acoperit vechile podoabe și a modificat arhitectura inițială. Atunci a dispărut frumosul brâu-ciubuc flancat de dinți de fierăstrău, ce împărțea fațadele în două registre. Pridvorul, anterior deschis, a fost închis cu panouri de zidărie, ce au putut fi cu ușurință observate la efectuarea sondajelor. În interior, au fost reamenajate pardoselile. Tot atunci au dispărut pisania și ancadramentul intrării. Prin ridicarea cu mai mult de 1,5 m a nivelului din pridvor vechea intrare în biserică a fost modificată. Noua intrare, amenajată, a necesitat spargerea zidăriei vechi, deasupra nivelului la

¹⁸ Restaurarea s-a făcut după proiectul elaborat de arhitectul Chefneaux.

¹⁹ Meritul reușitei restaurării revine, în egală măsură și, astăzi, decedatului preot al bisericii Moise Vișoiu.

²⁰ Panait I. Panait, Aristide Ștefănescu, *op. cit.*, loc. cit., p. 92.

²¹ Costumul se conservă la Muzeul de Istorie și Artă al Municipiului București.

care se afla altă dată pisană. Lucrările efectuate, cu un buget mic, au determinat și refolosirea materialelor recuperate. Astfel o parte din lespezile funerare existente în curte, au fost ridicate de la locul lor, întoarse, șlefuite și așternute, deasupra noului nivel de călcare rezultat în urma nivelării molozului. Mai multe lespezi au fost așternute în pridvor cu fața în jos, într-un pat de nisip fapt ce a determinat și buna lor conservare. În această ordine de idei menționăm piatra de mormânt a unor Chițu și Simion, blănari (1718), din Târgul Cucului. Se adaugă piatra de mormânt a familiei jupânului Ilieș (1722).

Dar cea mai valoroasă dintre observațiile îngăduite de coborârea nivelului de călcare din pridvor a fost cea oferită de descoperirea ²² pisaniei și a ancadramentului vechi, sculptate, ale intrării.

Pisană a fost dăltuită dintr-un bloc masiv de piatră calcaroasă de $1,64 \times 0,18 \times 0,96$ m. Partea superioară este dreaptă; partea inferioară, pe sub care se trecea, la intrarea în biserică, a fost tăiată în acoladă. Zona centrală este ocupată de textul din 13 rânduri, deasupra și în lateral textul fiind încadrat de un chenar floral, lat de 0,23 m, ce se continuă pe stâlpii verticali ai intrării, descoperiți și ei în partea stângă a intrării. Între chenar și zona scrisă se află o bordură simplă de 60 mm. Textul a fost scris cu litere chirilice în relief, de 40 mm și 30 mm (ultimul rând). Suprafața scrisă este de $1,07 \times 0,635$ m.

Textul pisaniei este următorul:

„În slava viacnicului D(u)mn(e)zeu s-au înălțat din temelie această sf(â)ntă besiarică unde să prăznuiască pomenirea Adormirei Pria sf(i)nteii Născătoarei de D(u)m(n)zeu și pururea fecioarei Mariaei de jupan Ianache Văcărescu vel agă și de jupâniasa lui Stanca cu fii lor Constandin și Barbul și de Vlădaia jupâniasa căptanului Pană cu fiul ei Bărcă cluciarul și s-au înfrumusețat cu toate podoabele și precum să viade, spre a lor viacinică pomenire, și a părinților și a moșilor și a strămoșilor lor în zilele prea luminatului și creștinului domnă Io Constandin B.B. voevod, păstorind turma lui XC, pria sfințitul mitropolit al U(n)grovlahiei kyr Teodosie, începându-se în luna lui mai la anul 7214 (1706) și s-au isprăvit luna lui septembrie la anul 7215 (1706). A scris pop(a) Nicola. Leotie Egumenul“.

Păstrate și îngropate în nisip cu fața în jos atât pisană cât și ancadramentul intrării sunt păstrate în condiții excelente.

Descoperirea pisaniei a relansat în cerți parametri discuția asupra ctitorului bisericii. Știm astfel, cu precizie că biserica Răzvan de zid, este ctitoria vel agă Ianache Văcărescu, omul de încredere al lui Constantin Vodă Brâncoveanu, ispravnicul de construcție al apropiatului ansamblu de la Sf. Gheorghe Nou.

Scoborător din vechea și cunoscuta familie boierească a Văcăreștilor, cu moșii în preajma Târgoviștei, Ianache a cunoscut trecerea prin toate rangurile boierești ale Țării Românești, de la „căpitan za copii“, până la vel clucer ²³. A fost sfetnicul de taină al lui Brâncoveanu și ambasadorul său la dificilele tratative cu Imperiul Otoman, în cea de-a doua parte a domniei lui Constantin Vodă Brâncoveanu ²⁴.

Ianache Văcărescu era căsătorit cu jupâneasa Stanca din Cojești, fiica Vlădaiei ²⁵, explicând astfel și prezența boierilor Cojești, îngropați la Biserica Răzvan.

²² Ridicarea pietrelor refolosite s-a făcut cu ajutorul studenților Facultății de Istorie a Universității din București, în practica arheologică de specialitate.

²³ Ștefan Grecianu, *Viața lui Constantin Brâncoveanu de Radu vel logofăt Grecianu*, Buc., 1906, p. 317.

²⁴ *Ibidem*, p. 137–251.

²⁵ George D. Florescu, *op. cit.*, p. 40–41.

Odată cu lăcașul de la Râzvan, Ianache Văcărescu, intră în rândul ctitorilor de biserici de la București. Așa cum reiese din lectura pisaniei, în timp ce era ispravnic la Sf. Gheorghe Nou, Ianache Văcărescu a ridicat Biserica Râzvan în vara anului 1706, înainte ca „vel aga“ Văcărescu să fi devenit „vel paharnic“²⁶.

Dregătoriile, prețuirea și legăturile de rudenie cu Brâncovenii l-au implicat și pe Ianache în dramaticul sfârșit al voievodului și familiei sale. Ianache Văcărescu era socotit de informatorii diplomați englezi drept „credinciosul slujitor“ al voievodului²⁷. Se știe astăzi, că după o lungă detenție și insuportabile cazne, în care, Ianache Văcărescu a fost socotit tănuitor al averilor domnitorului muntean, pe care, de fapt le doreau demnitarii Înaltei Porții²⁸, se părea că întreaga afacere se va rezolva, ca și în alte rânduri, cu ajutorul pungilor de galbeni. Cum Brâncoveanu nu a putut să facă rost de 20 000 de pungi de aur, care i-au fost cerute, în fine, pentru a-și salva capul, deținuții de la Yedi-Kulé au fost scoși din temniță, în dimineața de duminică 15 august, el, cu patru fii și visternicul Văcărescu și duși în piața de pe malul Cornului de Aur, pe limba de pământ care înaintează în mare, la Capul Seraiului, acolo unde astăzi este o grădină publică. Acolo în prezența sultanului Ahmed III, instalat într-un chioșc (Ialikiokş – chioșcul mării), le-au fost tăiate capetele. Suplicii Brâncovenilor a început cu decapitarea lui Ianache Văcărescu²⁹. Apoi i-au tăiat capul „fiului mai mare, Constantin de 31 de ani, apoi lui Ștefăniță de 29 de ani, apoi lui Radu de 24 de ani și apoi ultimului fiu, slăbuțul Mateiaș de 12 ani. Ultimul i-a venit rândul lui Vodă Brâncoveanu, care împlinea în aceea zi șaiszeci de ani. După această măcelărire, capetele au fost plimbate prin oraș, ceea ce a provocat o răzmeriță, iar trupurile au fost aruncate în mare... Corpurile au fost pescuite de creștini și îngropate, în secret, într-o insulă din Marea Marmara“³⁰.

Execuția la care au fost invitați și ambasadorii puterilor creștine³¹ aflați la Poartă a produs o imensă emoție lumii civilizate. Aubry de la Motraye, din anturajul ambasadorului regelui Suediei, care, în aceeași zi avusese audiență la sultan, notează că oroarea, în fața sultanului, ce a curmat șase vieți, a căror singură vină era apartenența la religia creștină, a durat „...mai puțin de jumătatea unui sfert de oră“³².

Uniți prin legături de familie, și prin aspirații politice, voievodul, fii săi și Ianache Văcărescu au fost uniți și prin martiriu și au rămas uniți pentru vecie, în calendarul creștin ortodox, la 16 august prăznuindu-se de către creștinătatea ortodoxă românească tăria credinței lor străbune.

După episodul zguduitor petrecut la malul Mării Marmara, osemintele marelui dregător au fost aduse în țară, pentru a fi depuse într-un din ctitoriile neamului său. Firește ar fi fost, ca liniștea eternă să și-o fi găsit la Biserica Râzvan. Dar alte rațiuni au determinat depunerea moaștelor în Biserica Mitropoliei³³. La Râzvan au fost depuse trupurile celorlalți ctitori, scoborători din neamul Cojeștilor prin Vlădaia soția căpitanului Pană, soacra lui Ianache Văcărescu. Și Cojeștii se numărau printre boierii

²⁶ Theodora Rădulescu, *Sfatul domnesc și alți mari dregători ai Țării Românești din secolul al XVIII-lea*, în *Revista Arhivelor*, an XLIX, 1972, vol. XXXIV, nr. 2, p. 310.

²⁷ Paul Cernovodeanu, *Brâncoveanu și stolnicul Cantacuzino în corespondență diplomatică inedită*, în *Magazin Istoric, Serie Nouă*, februarie, 1992, p. 17.

²⁸ Ștefan Grecianu, *op. cit.*, loc. cit., p. 314.

²⁹ C. Gane, *Trecute vieți de doamne și domnițe*, II, ed. Junimea, 1972, p. 87.

³⁰ Ion Mihai Cantacuzino, *O mie de ani în Balcani*, ed. Albatros, Buc., 1996, p. 196.

³¹ Paul Cernovodeanu, *op. cit.*, p. 17.

³² Ion Mihai Cantacuzino, *op. cit.*, p. 195–196.

³³ G. D. Florescu, *op. cit.*, p. 41.

de viață veche românească fiind amintiți încă din veacul al XV-lea. Pană căpitanul slujise în timpul lui Gheorghe Duca Vodă (1673–1678) iar Bârcă Cojescu, fiul Vlădaiei și al căpitanului a deținut în veacul al XVIII-lea diverse dregătorii fiind menționat clucer 1711, în vremea lui Brâncoveanu, logofăt de visterie 1716, vel portar 1717, vel vornic de Târgoviște în același an, vel medelnicer între 1718–1723, vel stolnic 1725–1726 și vel logofăt 1726–1729 ³⁴. Mort la 27 noiembrie 1732, Bârcă Cojescu a fost așezat în mormântul din pronaos, unde din 1709 odihnea mama sa Vlădaia ³⁵.

Descoperirea pisaniei, cu înscrisul ei, soluționează și problema autenticității pomelnicelor vechi de la Răzvan. Se confirmă astfel că pomelnicul mai nou ³⁶, care-și începe înscrisul cu Ianache și soția lui Stanca, având apoi menționați pe Vlădaia și Bârcă, pornea de la realitatea consemnată de pisanie, fiind anterior dispariției vremelnice a acesteia. În pomelnic sunt menționați și Constantin Vodă Brâncoveanu și Doamna Marica. Prezența lor este justificată nu numai prin legăturile de rudenie, cât și prin stăruința depusă de domnitor, pentru ca în apropierea mării sale ctitorii să se afle lăcașul ridicat de cel mai apropiat boier al său.

În aceeași ordine, Theodosie Arhiereul, consemnat în pomelnic se identifică cu kyr Teodosie mitropolitul aflat în scaun în momentul scrierii pisaniei, iar Leontie Ieromonahul din pomelnic este, fără discuție, slujitorul bisericii, înscris în pisanie drept „Leotie egumenul”.

Prezența în pomelnicul mai vechi a unui Răzvan, pare să reflecte momentul ridicării primului lăcaș bisericesc pe aceste locuri, poate din lemn.

Biserica de zid terminată în 1706, așa cum rezultă din textul pisaniei, marchează cu pregnanță împletirea unor elemente tradiționale, de mare vechime, cu altele mai noi, ce se regăsesc și la o serie de alte biserici bucureștene ale perioadei (Colțea, biserica Scaune, Sf. Gheorghe-Nou, Sf. Ștefan, Elefterie etc.). Și stilistic biserica corespunde întru totul datei înscrise în pisania descoperită în 1978.

Moment reprezentativ pentru orașul București și pentru prima dată înscriind numele Văcăreștilor drept ctitori în Capitală, Biserica Răzvan constituie o veritabilă podoabă pentru oraș. Ea trebuie îngrijită, apărută și conservată pentru a rămâne în patrimoniul monumental, testimoniu de cultură și civilizație românească peste timp. Orice intervenție, efectuată la monument, sau în spațiul de protecție al acestuia trebuie avizate și urmărite de forurile competente, de protecție a monumentelor. Atragem cu acest prilej atenția asupra unei intervenții efectuate în partea de sud-est a bisericii, la o distanță ce nu asigură securitatea lăcașului, pentru ca forurile arhitectonice să fie mai atente cu ce se petrece acolo.

Pisania și stâlpii verticali ai intrării au fost imediat montate la locul lor constituind astăzi, alături de catapeteasmă, elemente decorative, originale de mare valoare artistică, purtate de un lăcaș modest, de mahala bucureșteană. Ele s-au integrat organic restaurării din 1969, conferind monumentului o sporită autenticitate.

The votive inscription of the “Răzvan” church in Bucharest

During the archaeological research in 1978, the votive inscription of the monastery was discovered, dating from the year 1706. The discovery has allowed the scientists to find out that the founder was the boyar Enache Văcărescu, confidential person of the Voivode, at Constantinople, on August 15, 1714.

³⁴ Theodora Rădulescu, *op. cit.*, loc. cit., p. 323–324.

³⁵ G. D. Florescu, *op. cit.*, p. 42.

³⁶ *Ibidem*, p. 41.